

KUTSESTANDARD

Rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal II	17-22022013-1.5/4s EKR tase 4
Rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal III	17-22022013-1.6/4s EKR tase 5
Rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal IV	17-22022013-1.7/4s EKR tase 6
Rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal V	17-22022013-1.8/4s EKR tase 7

RAHVAKUNSTI- JA KÄSITÖÖMEISTER KIVITÖÖ ALAL II, III, IV, V

RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ KUTSENÕUKOGU

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsiooni süsteemis määratletakse kutsekvalifikatsiooni nõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Terminid). Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsiooni tasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal II, III, IV ja V kutsekvalifikatsioonile.

Kutsestandardi koostas Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu moodustatud töörühm koosseisus:

Rein Einasto	Eesti Paeliit
Arne Joonsaar	Eesti Paeliit
Inna Soonurm	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Kalev Nõmmela	Tartu Kõrgem Kunstikool
Raimo Kuusik	Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool

Ajavahemikus 7 – 14 mai 2005 a viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus. Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud arvamusküsitlustel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on lähtunud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu missioonist, milleks on rahvuslike käsitöötraditsioonide väärtustamine, hoidmine ja edasiarendamine ning rahvusliku käsitöö kui kultuurinähtuse ja elatusallika toetamine. Arvestatud on rahvusvaheliste kvalifikatsiooninõuetega.

Käesolev kutsestandard on koostatud uustöötlusena.

Käesoleva kutsestandardi jõustumisel kaotab kehtivuse 27. aprilli 2012. a Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu otsusega nr. 11 kinnitatud rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal II, tase 4¹, III, tase 5, IV, tase 6, V, tase 7 kutsestandard.

Käesolev rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal II, tase 4, III, tase 5, IV, tase 6, V, tase 7 kutsestandard on kinnitatud 22. veebruari 2013. a Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu otsusega nr. 13.

Kutsestandardis määratletud kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

---

¹ EKR- Eesti kvalifikatsiooniraamistik. Tasemekirjedused vt Kutseseadus lisa 1

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kutsekvalifikatsiooni nõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori² järgi seondub kiviraietöö muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmise valdkonnaga, kood 26.70. Ametite Klassifikaatori³ järgi kuuluvad kivisepad 7. pearühma “Oskus- ja käsitöölised”, kood 73.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal (Kivisepp) II, III, IV, V
Inglise keeles:	Stone-mason II, III Stonecutter IV, V
Saksa keeles:	der Steinhauer II, III der Steinmetz IV, V
Soome keeles:	Kiviseppämestari II, III, IV, V
Vene keeles:	Каменотёс II, III Резчик по камню IV, V

4 KUTSEKIRJELDUS

Rahvakunsti- ja käsitöömeister kivitöö alal, edaspidi kivisepp, on käsitöömeister, kes tunneb ja hindab rahvakunsti, arhitektuuri ja skulptuuri traditsioone ning tunneb nii ajaloolisi kui ka kaasaegseid töövõtteid. Kivisepp valmistab traditsioonilisel või uusloomingulisel käsitööl (vt lisa A) põhinevaid kiviseppideid, osaledes enamikus eseme valmistamise töötappides. Kiviseppa käe all valmivad graniidist, paest (lubjakivist, dolokivist), marmorist jt kivimitest spetsiifilised ehituskivid, ehitiste konstruktiivsed raidkivid, monumendid, skulptuurid, hauakivid ja –plaadid, (suveniirid), tarbeesemed.

Kivisepp eristub kivitöömees, kes töötab mingis kindlas töövaldkonnas (lihvim, saeb, puurib, murrab, lõikab, treib, raiub tähti) ega valmista eset tervikuna, vaid mingi osa sellest.

Kivisepp tunneb kasutatavaid käsitöötehnikaid ja materjale. Ta oskab kasutada vastavaid töövahendeid ning valdab erinevaid töövõtteid.

Oma töös juhindub ta tervise-, keskkonna- ja töökaitsealastest jm nõuetest.

Kiviseppa iseloomustab püsivus, loovus, õpivalmidus, vastutustunne ja

² Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

³ International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

väärikus. Kivisepp juhindub oma töös käsitöömeistri kutse-eeetika põhimõtetest (vt lisa E). **Kivisepp II** on töötaja, kes tööjooniste ja näidiste järgi on võimeline valmistama lihtsamaid kivisepeid.

Kivisepp II on võimeline murrust võetud kivist välja puurima ja lahti murdma tööks vajalikke toorikuid ning töötleva neid käsitöö riistadega. Oskab tahuda ehituskive: nurgakive, sirgeid vaheplokkide, sirgeid lihtsa profiiliga karniise.

Kutsekvalifikatsiooni taotlemise eelduseks on:

Kivitööalane kutseharidus või

2a kivitööalane töökogemus

Kivisepp III on võimeline kavandite järgi valmistama tööjooniseid ja keerulisemaid kivisepeid, oskab valmistada esemete analooge.

Kivisepp III oskab tahuda kumeraid ehituskive, lihtsate profiilidega karniise, nõgusaid ja kumeraid kive.

Lisandub vilumus kasutada elektrilisi või pneumaatilisi tööriistu (muutes töö tootlikumaks). Peab tundma enamkasutatavaid kirja šrifte, kujundama tekste ning šrifte raiuma kivisse.

Kutsekvalifikatsiooni taotlemise eelduseks on:

kivitööalane kutseharidus, kivialane täiendkoolitus ja 2 a

kivitööalane töökogemus või

kivitööalane kesk-eriharidus, kivialane täiendkoolitus ja 1 a

kivitööalane töökogemus või

kivialane täiendkoolitus ja 4 a kivitööalane töökogemus

Kivisepp IV on meister-teostaja, kes loob ja/või valmistab unikaalseid kivisepeid. Ta on võimeline valmistama skulpturaalseid koopiaid.

Kivisepp oskab raiuda keerukaid profiile ja ornamentikat ning skulpturaalset vormi. Ta peab valdama tehnilist joonestamist, et teha keerulisemaid tööjooniseid (näiteks mõikade ja rihvade valmistamine). Tal peab olema oskus ja tahe juhendada. Kutsekvalifikatsiooni taotlemise eelduseks on:

kivialane kutseharidus, kivi- ja/või skulptuurialane täiendkoolitus ja 5

a kivialane töökogemus või

kivialane kesk-eriharidus, kivi- ja/või skulptuurialane täiendkoolitus ja 4

a kivialane töökogemus või

kivi- ja/või skulptuurialane täiendkoolitus ja 6 a kivialane töökogemus

või konserveerimisalane või skulptuurialane kõrgharidus ja 3a kivialane

töökogemus

Kivisepp V on silmapaistev isikupärane meister (looja, restauraator, koolitaja), kelle tegevusel on sügav ning positiivne mõju kutseala arengule. Ta on võimeline valmistama skulpturaalseid rekonstruktsioone.

Oskab analüüsida, mõtestada seniloodud kivi- ja skulptuurikultuuri. Kutsekvalifikatsiooni taotlemise eelduseks on:

kivialane kutseharidus, kivialane/restaureerimisalane täiendkoolitus ja 10 a kivialane töökogemus või

kivialane kesk-eriharidus, kivialane/restaureerimisalane täiendkoolitus ja 8a kivialane töökogemus või

kivialane/restaureerimisalane täiendkoolitus ja 12a

kivialane/restaureerimisalane töökogemus või

skulptuurialane/konserveerimisalane kõrgharidus,

kivialane/restaureerimisalane täiendkoolitus ja 6a kivialane töökogemus

Täpsemad kutseomistamise tingimused määratakse kindlaks Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kutseomistamise korras.

5 KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja –teadmised (vt lisa B)

Kutse-eetika (vt lisa E)

Suhtlemisoskus – II algfase; III-V kesktase

Töökeskkonna ohutus ja säästev eluviis

- 1) tööohutus
- 2) töötervishoid
- 3) tööhügieen
- 4) jäätmekäitlus
- 5) esmaabi

Keeleoskus (vt lisa C)

- 1) eesti keel – II algfase; III-V kesktase
- 2) üks võõrkeel – II-V algfase

5.1.5 Arvuti kasutamine – AO7 (vt lisa D)

5.1.6 Õigusaktid (kutsealaga seotud nt autoriõigus, tarbijakaitseseadus)

5.1.7 Majanduse põhialused - kesktase (ettevõtjalt nõutavad teadmised)

5.1.8 Ettevõtluse põhialused – kesktase (ettevõtjalt nõutavad teadmised)

5.1.9 Füüsilisest isikust ettevõtja ja väikeettevõtja õigused ja kohustused (ettevõtjalt nõutavad teadmised)

5.2 Põhioskused ja –teadmised

5.2.1 Maailma kivitoolu ajalugu, Eesti eripära ja traditsioonid

5.2.2 Orienteerumine ajaloolistes kunstistiilides, kaasaegsete sisekujundus- ja keskkonnatrendide tundmine

5.2.3 Skulptuurialased algteadmised - IV, V tase

5.2.4 Raiekivimite omadused, tekketingimused, hankimisvõimalused ja Eesti leiukohad

5.2.5 Kivitööalane terminoloogia

5.2.6 Orienteerumine kivitöökoja sisseseades, tööriistade valmistamises

5.2.7 Kivitöö tehnoloogiad ja töövõtted

5.2.8 Tööriistade tundmine ja korrashoid

5.2.9 Tööjooniste lugemine

5.2.10 Kivisepiste kavandamine, tööjooniste koostamine, töömudelite valmistamine, suurendamine-vähendamine

5.2.11 Modelleerimine – V tase

5.2.12 Töö arukas korraldamine, ressursside säästlik kasutamine

5.2.13 Materjalikulu ja tööaja arvestamine

5.2.14 Arhitektuursete detailide ja profiilide ülesmõõtmine ja nende väljajoonestamine

5.2.15 Enamkasutatavad kirjašriftid

5.3 Lisaoskused ja –teadmised

5.3.1 Keevitamine

5.3.2 Kipsvormi võtmine

5.3.3 Raammõõdustiku kasutamine figuuri suurendamiseks

5.3.4 Punkteeraparaadiga töötamine

- 5.3.5 Kuldamine
- 5.3.6 Näituste organiseerimine ja kujundamine
- 5.3.7 Moodulsüsteem/geomeetrilise ornamendi kujundamine

5.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) ausus
- 2) täpsus
- 3) püsivus
- 4) visuaalne mälu
- 5) käeline osavus
- 6) loovus
- 7) loogiline mõtlemine
- 8) õpivalmidus
- 9) koostöövalmidus
- 10) proportsioonitaju
- 11) vormitaju
- 12) ruumiline mõtlemine

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib kuni 01.01.2014. Vastavalt vajadusele võib kutsestandardit muuta enne kehtivusaja lõppu.

Lisa A

TERMINID

KUTSEKVALIFIKATSIOONI SÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuvast olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuvast olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

KUTSEALASED TERMINID

Rahvakunsti mõiste käesolevas kutsestandardis hõlmab inimese loovat tegevust, mis on seotud tarbeliste ja/või dekoratiivsete esemete valdavalt käsitööndusliku valmistamisega ja esitab loovalt mingi inimgrupi traditsioone.

Seosed traditsioonidega on tähtsatavad vormis, dekooris, materjalikasutuses, valmistus- ja kasutusviisides. Samuti võidakse rõhutada ka esemete, tegevuse või tegija seotust mingi kindla inimgrupi elulaadi, vaimuse ja väärtushinnangutega.

Rahvakunst võib omada tuntavaid seoseid traditsioonidega kuid rahvakunstnikku võib inspireerida ka tänane maailm ja elukeskkond. Pärimustekkeprotsess on pidev ja rahvakunst on elav.

Käsitöö kui tegevus

Käsitöö on inimtegevuse liik, eseme või materjali valmistusviis. Käsitööprotsessis on tegija aktiivne protsessi mõjutaja – valmistaja isiklikud (käelised või sellega võrreldavad) **oskused** ja valmistamiskäiku mõjutavad **valikud** on otsustava tähtsusega iga üksiku valmistatava eseme puhul.

Automatiseeritud töötetapide osa käsitöös valmistamisel on vähene või puudub.

Käsitööeseme valmistamiseks kulutatud **aeg** on kordades suurem kui analoogse eseme valmistamine tööstuslikult, see asjaolu võib olla määrav käsitööeseme turuväärtuse kujunemisel⁴.

Käsitööle kui tegevusalale on iseloomulik, et paljude teadmiste sünni eelduseks on isiklik kogemus. Oluliseks faktoriks võib olla ka kogemuse omandamise viis (iseõppimine, personaalne juhendamine, põlvkondadevaheline side).

Käsitööesemelt oodatakse tänapäeval isikupära, kordumatust, kõrget kvaliteeti ja elamuslikkust.

Käsitööeseme valmistusviis (nt traditsiooniline töövõte, kohaliku materjali kasutamine jne) võib mõjutada kliendi/tarbija hoiakuid toote suhtes ja mõjutada eseme turuväärtust.

Käsitööese on teatud emotsionaalsete väärtuste kandja ja teadmiste vahendamise kanal.

Käsitööoskus on käelise töö käigus läbi teadmiste ja kogemuste sündinud vilumus, mis aitab jõuda soovitud tulemuseni. Käsitööoskus ja inimese väärtushinnangud võivad olla vastastikusel mõjus.

Rahvakunstieseme analoog on ese, mille valmistamisel on taotletud välist sarnasust originaalesemega.

Rahvakunstieseme koopia on ese, mis on valmistatud eeskujust lähtuvalt, järgides võimalikult täpselt originaalilähedast materjali- ja värvikasutust, töövõtteid jne.

Rahvakunstieseme rekonstruktsioon on ese, mille valmistamisel on toetunud rahvakunstieseme fragmendile või kirjeldusele.

---

⁴ Kuna käsitöötegevusega kaasneb ka käsitöötoote mõiste, siis viidatakse siinkohal aspektidele, mis võivad mõjutada käsitöötoote väärtust tänapäeva kliendi silmis.

Lisa B

KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Eriioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED
Lisa C

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
MÕISTMINE	Saan aru tuttavatest sõnadest ja fraasidest, mis puudutavad mind, minu perekonda ja minu vahetut ümbrust, kui inimesed räägivad aeglaselt ja selgelt.	Saan aru fraasidest ja sageli kasutatavatest sõnadest, mis on vahetult seotud mulle oluliste valdkondadega (näiteks info minu ja mu perekonna kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Saan aru lühikeste, lihtsate ja selgelt väljahäldatud ütluste põhisisust.	Saan aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavatel teemal: töö, kool, vaba aeg jne. Saan aru aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või telesaadete põhisisust, kui need käsitlevad päevateemasid või mulle huvitavaid teemasid.	Saan aru pikematest kõnedest ja ettekannetest ning tuttava teema puhul isegi nende keerukamatest nüanssidest. Saan aru enamiku teleuudiste, publitsistikasaadete ja filmide sisust.	Saan aru pikemast tekstist isegi siis, kui see pole selgelt liigendatud ja seosed on esitatud kas kaudselt või vihjamisi. Saan suurema vaevata aru tele-programmidest ja filmidest.	Saan vaevata aru igasugusest kõnest, olenemata sellest, kus seda esitatakse. Saan aru ka kiirkõnest, kui mulle antakse pisut aega hääldusviisiga harjumiseks.	KULAMINE
	Saan aru tuttavatest nimedest, sõnadest ja väga lihtsatest lausetest näiteks siltidel, plakatitel või kataloogides.	Saan aru väga lühikestest lihtsatest tekstidest. Oskan leida eeldatavat spetsiifilist informatsiooni lihtsatest igapäevatekstidest (näiteks reklaamid, tööpakkumised, prospektid, menüüd, sõiduplaanid), samuti saan aru lühikestest lihtsatest isiklikest kirjadest.	Saan aru tekstidest, mis koosnevad sagedamini esinevatest või minu tööga seotud sõnadest. Saan aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikes kirjades.	Saan aru aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, kus autorid väljendavad mingeid kindlaid seisukohti või vaatenurki. Saan aru tänapäevasest proosast.	Saan aru pikkadest ja keerulistest tekstidest, nii olustikulistest kui ka kirjanduslikest, tajudes nende stiililist eripära. Saan aru erialastest artiklitest ja pikematest tehnilistest juhenditest isegi siis, kui need vahetult ei puuduta minu eriala.	Saan vaevata aru kõigist kirjaliku teksti liikidest, sealhulgas abstraktsetest, struktuurilt ja/või keeleliselt keerulistest tekstidest, näiteks käsiraamatutest, erialastest artiklitest ja ilukirjandusest.	LUGEMINE
RÄÄKIMINE	Oskan lihtsal viisil suhelda tingimusel, et vestluspartner aeglaselt räägib, vajadusel öeldut kordab või ümber sõnastab ning mind vestlemisel aitab. Oskan küsida lihtsaid küsimusi ja neile vastata.	Saan hakkama igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsust ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskan kaasa rääkida, ehkki ma ei oska veel ise vestlust juhtida.	Saan enamasti keelega hakkama maal, kus see on kasutusel. Oskan ettevalmistuseta vestelda tuttavatel, huvitaval või olulisel teemal: pere, hobid, töö, reisimine ja päevasündmused.	Oskan vestelda piisavalt spontaanselt ja ladusalt, nii et suhtlemine keelt emakeelena kõnelevate inimestega on täiesti võimalik. Saan aktiivselt osaleda aruteludes tuttavatel teemal, oskan oma seisukohti väljendada ja põhjendada.	Oskan end mõistetavaks teha ladusalt ja spontaan-selt, väljendeid eriti otsi-mata. Oskan kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii ühiskondlikel kui ka tööalastel eesmärkidel. Oskan avaldada mõtteid ja arvamusi ning vestluses teemat arendada.	Saan vaevata osaleda igas vestluses ja diskussioonis ning oskan idioome ja kõnekeelseid väljendeid. Oskan täpselt edasi anda tähendusvarjundeid. Vajadusel oskan lausungi ümber sõnastada, nii et vestluses osalejad seda vaevalt märkavad.	SUULINE SUHTLUS
	Oskan kasutada lihtsaid fraase ja lauseid kirjeldamiseks kohta, kus elan, ja inimesi, keda tunnen.	Oskan kasutada mitmeid fraase ja lauseid, et kirjeldada oma perekonda ja teisi inimesi, elutingimusi, hariduslikku tagapõhja, praegust või eelmist tööd.	Oskan lihtsate seostatud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi. Oskan lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane. Oskan edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid.	Oskan selgelt ja üksikasjalikult käsitleda ainet laias teemaderingis, mis puudutab minu huvialasid. Oskan selgitada oma seisukohti aktuaalsetel teemadel, tuues välja erinevate arvamuste poolt- ja vastuargumendid.	Oskan keerulisi teemasid täpselt ja üksikasjalikult kirjeldada, välja tuua alateemad ja olulisemad punktid ning teha kokkuvõtet.	Oskan esitada selge ja ladusa, kontekstile vastavas stiilis kirjelduse või põhjenduse, millel on loogiline ülesehitus, mis aitab kuulajal märgata ja meelde jätta kõige olulisemat.	SUULINE ESITUS
KIRJUTAMINE	Oskan kirjutada lühikest ja lihtsat teadet (näiteks postkaarti puhkuse-tervitustega) ning täita formulare (näiteks hotelli registreerimislehte, kus küsitakse isikuandmeid: nime, aadressi, rahvust/ kodakondsust).	Oskan teha märkmeid ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks.	Oskan koostada lihtsat seostatud teksti tuttavatel või mulle huvi pakkuvatel teemal. Oskan kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid.	Oskan kirjutada selgeid ja detailseid tekste mulle huvi pakkuvatel teemaderingis. Oskan kirjutada esseed, aruannet või referaati, edastamaks infot ning kommenteerides ja põhjendades oma seisukohti. Oskan kirjutada kirju, milles tõstan esile kogemuste ja sündmuste mulle olulisi aspekte.	Oskan ennast väljendada selges, hästi liigendatud tekstis, avaldades oma arvamust vajaliku põhjalikkusega. Oskan kirjutada kirja, esseed või aruannet keerukal teemal ja esile tõsta olulisemat. Oskan lugejast lähtuvalt kohandada oma stiili.	Oskan kirjutada ladusalt ja selgelt vajalikus stiilis. Oskan koostada keerulisi kirju, aruandeid või artikleid, esitada ainet loogiliselt liigendatuna nii, et lugeja suudab eristada olulisi. Oskan koostada erialaseid ja ilukirjanduslikke sisukokkuvõtteid, annotatsioone ning retsensioone.	KIRJUTAMINE

Tabel. Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteem: enesehindamise skaala

Lisa D

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

Lisa D

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaaroskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaaroskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaaroskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid

Käsitöömeistri kutsetika

Meistrile on käsitöö südameasi.

Meister teeb kvaliteetset tööd.

Meister korraldab oma tööd arukalt ja kasutab ressursse säästlikult.

Meister austab ja järgib oma töös autorikaitse põhimõtteid. Meister ei kasuta teise autori ideid ilma vastava kokkuleppeta.

Meister hoidub tegevustest, mis kahjustavad käsitöö mainet.

Meistrile on ametiau ja südametunnistuse järgi tehtud töö rahast eespool.

Meister ei anna omavalmistatud esemete materjalide, koostise ja valmistusviiside kohta eksitavat informatsiooni.

Meister vastutab oma töö eest.

Meister ei halvusta teiste käsitöömeistrite seljataga nende töid ja tegemisi.

Kui Meister lubab kasutada oma nime mitte tema poolt valmistatud käsitöötoodetel, siis vastutab ta ka nende toodete kvaliteedi eest.

Meister tunneb ja austab eesti rahvapärandit ning kaitseb käsitöötraditsioone.

Meister aitab jõudumööda kaasa oma valdkonna arengule.

Meister on õpi- ja arenemishimuline.